

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foarte înscrisă în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Foale bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Făclie aprinsă 'n noapte

(+) *Lucrătorii răutății uii isbitit s'arunce lumea în beznă înfricoșată, cu străfulgerări de iad și cutremure pustuitoare. În mijlocul acestui cataclism apocaliptic, glas de Părinte s'a auzit, și mână de apostol, ținând făclie aprinsă, s'a văzut, la Roma sf. Petre, în noaptea Nașterii Sfinte. Glasul părințesc a chemat la desmetecire, și mâna de apostol a binecuvântat pe toți cei de bună învoire. Unde eterice au purtat pe aripile lor nevăzute cuvintele Vicarului lui Hristos dela margini la margini de lume, purtând pretutindeni mângăiere și lumină, picurând pretutindeni nădejde de mai bine și tărie întru răbdarea pătimirilor prin cari trece acum omenirea.*

Adevărat, vremile de-acum sunt cumplite. Pentru aceea însă nu-i îngădui să stăm cu mâinile în sân și să ne bocim: „Nu tânguie, ci acțiune, e porunca ceasului de față; nu tânguie asupra a ceea ce este, ori a fost, ci clădirea a ceea ce se va ridica, și va trebui să se ridice, spre binele obștei”. Societatea de mâne caută să se întemeieze pe bună orânduială și pe pace, așa cum se prezintă acestea în lumina minții sănătoase și a Evangheliei. De cinci puncte de razim are nevoie noua adevărare socială ca să dănuiască și să propășiască:

1. Demnitatea și drepturile persoanei umane. *Cine vrea pace trainică și rodnică, acela trebuie să facă din partea sa tot ce poate ca persoana umană să-și recapete demnitatea voită de Dumnezeu dintru început, și să se împotrițască grupării de oameni ca și când ar fi masse fără suflet; să lupte împotriva inconsistenței lor economice, sociale, politice, intelectuale și morale; împotriva lipsei lor de principii solide și de convingeri temeinice; împotriva excesului de excitații instinctive și de-ale simțurilor; să susțină deplina responsabilitate personală; să apere drepturile fundamentale ale persoanei: dreptul de a-și menține și desvolta viața trupească, intelectuală și morală, și mai ales dreptul la formația și educația religioasă; dreptul la cultul divin privat și public, și la acțiunea caritativă religioasă; dreptul la căsătoria creștină și la atingerea scopului ei binecuvântat; dreptul la muncă; dreptul la alegerea liberă a statului de viață, prin urmare și la preoție și călugărie; dreptul la folosirea bunurilor materiale, având conștiința datorințelor proprii și a îngrădirilor sociale.*

2. Apărarea unității sociale și, îndeosebi, a familiei. *Cine vrea pacea, acela trebuie să respingă orice formă a materialismului care nu vede în popor decât o ciurdă socotită drept materie de stăpânit după bunul plac, și nu o unitate internă, crescută și deplinită sub cârma Proniei cerești; să susțină din răspuneri indisolubilitatea căsătoriei; să deie familiei — acstei celule a poporului — spațiu, lumină, ieșire la aer, ca să poată răspunde chemării sale de a perpetua viața cea nouă în cadrele cuvenite.*

3. Demnitatea și prerogativele muncii. *Mici și mari trebuie să se lase pătrunși de adevărul că, orice muncă cinstită, are o demnitate a sa, ce nu-i poate fi înstrăinată, și că în același timp e în strânsă legătură cu desăvârșirea persoanei. Muncitorii trebuie să aibă parte de proprietate privată, oricât de modestă ar fi ea, iar copiii mai înzestrați ai muncitorilor să fie ajutați spre o cultură superioară. Contrastele de interese și de clase să dispară. Asemenea să se renunțe și la egoismul și izolarea națională.*

4. Reintegrarea în adevărata ordine juridică. *Spre acest scop e neapărat de lipsă: a) Un tribunal și un judecător, cari să aibă în mână directivele unui drept limpede formulat și circumscris; b) Norme juridice limpezi, cari să nu poată fi călcate în picioare cu provocări abusive la presupuse sentimente populare ori pe motive utilitariste; c) recunoașterea principiului că și Statul, cu slujbașii săi, e obligat la re-*

La chestia manualelor de școală

de Prof. Iosif E. Naghiu

Intr'un articol de anul trecut am arătat unele greșeli strecurate prin manuale. Seria lor poate fi continuată mult.

Manualele de istorie antică de d. D. Pătrășcanu prezintă istoria poporului iudeu ca legendă. Toate evenimentele scoase din istoria sacră a Vechiului Testament, sunt prezentate ca povești. Afirmă că trecerea Evreilor prin Marea Roșie este doar un caz de reflux. Se reeditează toate teoriile debitate de Wellhausen și de școala din Tübingen. În clasa I elevul învață la religie istoria seceră a Vechiului Testament, iar la istorie se afirmă apodictic că evenimentele notate pe filele Cărții Sfinte sunt legende.

Cât sunt de importante din acest punct de vedere cuvântările recente ale Cardinalului Faulhaber — Iudaism, creștinism, germanism — (traduse în românește) în cari cu o clarviziune uimitoare se precizează valoarea eternă a Vechiului Testament. D. D. Pătrășcanu uită că nici Napoleon n'a putut trece Marea Roșie în timpul refluxului. N'a reușit nici un atlet, dar cum era să reușească un popor întreg, cu femei, cu copii, cu bătrâni, cari nu puteau merge prea repede?

În manualele de istorie medievală Papalitatea e prezentată în cele mai negre culori. Se începe cu „legenda” despre primatul Sfântului Petru. De ce nu s'ar putea expune obiectiv lucrurile? În multe manuale se afirmă că a existat adevărul *Papasa Ioana*. Nu se precizează în timp, dar se afirmă, neglijându-se faptul că este o invenție tardivă, lipsită de orice temei real.

Se accentuează tot mai mult, că raționalismul exagerat și multe curente extremiste ale secolului al XIX-lea dispar. Cu uimire constatăm însă, că în manuale persistă teoriile de acestea.

Savantul *Nicolae Paulescu* afirmă, că schismele bisericesti și toate atacurile anti-ecclesiastice sunt opere masonice. Cu câtă obiectivitate prezintă Paulescu problemele de istorie bisericicească. Regretăm că în manuale

pararea pogubelor pricinuite și la revocarea măsurilor ce vatâmă libertatea, cinstea, averea, înaintarea și mântuirea singuraticilor.

5. Statul clădit în spirit creștin. *Steaua păcii vi-flaimitene va stărui să lucească asupra societății omenesti numai când va stăpâni o concepție de stat și o practică întemeiate pe o disciplină rațională, un simț de umanitate nobilă, și un spirit de responsabilitate creștină. Statul să nu fie lăsat să se abată câtuși de puțin dela ogașa moralei, și să fie răspândit sus și jos adevărul acelu „a stăpâni” și „a sluji” al Legii celei Noui, care privește toată lumea.*

Să fi sunat în pustiu glasul Vicarului lui Hristos? Să nu fie — Prea ar fi tragic așa ceva.

se citează adesea după filipice vehemente anticatolice, chiar dacă acelea sunt neexacte. Din motive greu de înțeles se exaltă protestantismul și se acuză mereu catolicismul. E. Gilson a demonstrat în mod evident că nu se poate vorbi de o „noapte” medievală, că evul mediu a creat valori culturale eterne.

Se prezintă în culori cât se poate de negre inchiziția. În Biblioteca Istorică pentru școala secundară a apărut o carte intitulată: *Inchiziția*, în care se prezintă cu înțelegere lucrurile. În cartea lui *P. Pascal*: *Avakum et le Raskol russe*, se demonstrează că în Rusia au fost uciși mulți stareobreați, pentru faptul că nu voiau să se reîntoarcă la pravoslavia (Protopopul Avakum a fost ars pe rug).

Să trecem la alte manuale. Se știe că etica este în strânsă legătură cu religia. Instrucțiunile Ministerului prevăd că profesorul nu va putea adera la o concepție etică extremistă. Nici un om nu presupune că gândirea sa e extremistă, căci își poate imagina o altă atitudine „mai extremistă”. Nu se precizează cari sunt eticile extremiste. La etică elevul repetă — mutantis mutandis — ce a învățat la morală. În manualele de etică sunt unele lucruri curioase. În Manualul dlor *D. Gusti și I. Zamfirescu* se spune că cine vrea să înțeleagă ortodoxia românească să citească pe *Lucian Blaga*. E incontestabil că d. *Lucian Blaga* e mare poet, mare dramaturg și gânditor original, dar nu știu dacă prin faptul că e original explică ortodoxia. Teologii ortodocși demonstrează că e eretic. Cum o să explice d. Blaga ortodoxismul românesc, când pentru Domnia Sa Marele Anonim e rău, e tiran, își teme domnia, nu vrea să permită nimănui să-l cunoască, nu vrea să se descopere? Religiozitatea dlui Blaga, e sui generis. Cum poate fi creștină, dacă vorbește de mitul lui Isus? D. Blaga admiră folclorul românesc, arta religioasă, felul de a manifesta al țaranului, spiritualitatea satului românesc — zăriște cosmică și conștiință a destinului emanat de veșnicie — dar de aci nu urmează să explice doctrina. În general autorii manualelor de etică au obiceiul de a cita pe: Bergson, Durkeim, Levy Bruhl, Nietzsche, etc. Pare curios, că atunci când se vorbește despre creștinism, despre conceptul de conștiință creștină, să se citeze autorii pomeniți. E un principiu universal admis că atunci când se vorbește despre o religie, să se plece dela cărțile ei. Autorii studiilor despre Orient citează Rig—Veda, Ghil—Gameș, Legile lui Manu, Zend—Avesta, Discursurile lui Buda și alte cărți orientale. Când vorbesc despre concepția creștină de ce nu se citează cărți scrise de creștii? Doctrinarul creștin

va cunoaște mai bine de cât cineva, care incidental scrie și despre creștinism.

„De ce atâta dușmănie, e greu de înțeles. Roma se apropie de Orient cu dragoste creștinească. Studiază cu pasiune tot ce e vieată și gândire religioasă orientală. Orientul răspunde prin cuvinte de hula glasului și activității Romei. Atitudinea aceasta nu face parte din tradiția românească. D. Onisifor Ghibu demonstrează în Prolegomena la o educație românească (București, 1941), că în secolul al XVII-lea Movilă, Dosofteiu, Varlaam, nu iau atitudine împotriva Romei. A trebuit să vină un grec care să scrie în „Tomul Bucuriei” că cine se rupe de marea biserică a Constantinopolului se rupe de Dumnezeu și cine se unește cu Roma se unește cu dracul. În teologia modernă s'a adăugat și o foarte puternică influență protestantă, întărită prin faptul că mulți erarhi și profesori de teologie au studiat la protestanți. Gala Galaction combate — și pe drept cuvânt — filoprotentismul ortodoxismului de azi. Poate se vor ivi și alte glasuri autorizate. Să nu se uite că Tudor Popescu, creatorul sectei tudoriștilor, a studiat la protestanți.

Praznic la Obreja. Aproape de Blaj, la Obreja, pe-un podiș de pe care se poate prinde, până departe-departe, valea Târnavei Mari, în clădiri ridicate de familia de conți Wesselényi, se află așezați azi fii români de ai Sf. Vasile cel Mare, și orfani de-ai noștri. Aci, într-o încăpere largă a Castelului Vechiu, încăpere prefăcută în paraclis simpatic, pentru lumea necălugărească, au avut loc Dumineca trecută sfinte slujbe rari și alese: *juruițe monahale sărbătorești, și sfințire de preoți, săvârșite într-o atmosferă de specială și bine-ziditoare spiritualitate.*

În cadrul sf. liturghii arhieresti, slujită de I. P. S. Valeriu Traian, înconjurat de păr. prepozit Dr. Victor Macaveiu, canonicii Gh. Dănilă și I. Moldovanu și Preacuv. Augustin A. Pop, provincial al ordinului basilian din România și egumen al Sf. Mănăstiri din loc, au depus *voturile solemne* Preacuv. Sa arhim. Teodosie Bonteanu, și păr. Dr. Iosif Bal, le-

gătuindu-se prin aceasta sărbătorește și pentru totdeauna că vor trăi în sărăcie, feciorelnicie, desăvârșită ascultare monahală și fidelitate față de Sf. Scaun al Romei. — Au fost momente de un dramatism religios neînchipuit de duios și de mișcător, și mulțimea de credincioși ce tixia paraclisul n'o să le uite niciodată.

Pentru a se înțelege mai bine actul sfânt al depunerii voturilor solemne, trebuie reținut că acest termin apusean e acelaș lucru cu tunderea întru marele și ingerescul chip al schimei celei mari în lumea bizantină-monahală. Așa că Preacuv. Teodosie Bonteanu, odinioară stareț și arhimadrit în Biserica ortodoxă, după împăcarea cu Sf. Scaun și după intrarea sa în sânul Bisericii Catolice, rămânând și pe mai departe în rândurile monahale vasilien, dar în legăturile iubirii cu Roma Sf. Petre, și năzuindu-se tot mai mult spre desăvârșirea monahicească și apropierea de Dumnezeu, a luat acum asupra sa marea schimă, devenind ieromonahul Teodosie printre frații întru Sf. Vasile, din Obreja, dimpreună ce celalalt frate de călugărie, păr. Dr. Iosif Bal, devenit și acesta, pur și simplu, ieromonahul Iosif. — Domnul să fie cu ei și cu toate gândurile lor bune și cucernice!

Dintre cei doi diaconi ridicați la treapta preoției, unul e clericul Nic. Lupea din a. IV de teologie la Blaj, iar al doilea e monahul Arsenie. Înainte de a intra în mănăstire la Bixad ziaristul Al. Avram, talentat și sânguitor ostentor cu condeiul, ca redactor al unei serii întregi de ziare din Capitală și din provincie. După multe și grele frământări de tot felul, și sbuciumări spre mai binele obștiilor cetitoare — frământări și sbuciumări deatătea ori sterile din pricini binecunoscute robotășilor scrisului gazetăresc — acum, prin darul hirotonirei, primit în limanul mănăstiresc, a aflat ușurarea râvnită și izvor nesecat de curate energii pe cari, cu ajutorul Celui de sus, le va putea valorifica însuși, între viitoare împrejurări prielnice de nădăjduit, și pe tărâm ce-i este familiar.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul Academiei Teologice din Blaj sub conducerea păr.

I. Florea, profesor de teologie. Dintre cei prezenți pomenim pe păr. Victor Pop și Dumitru Neda, canonici; Dr. Aug. Popa dir. „Unirii”, pră. Dr. Sept. Todoranu și Nic. Florea (diaconi la sf. liturghie arhierescă); păr. Breazu și Marchiș din Blaj; păr. I. Truța din Cisteiu; păr. Fulcea din Hârseni; păr. Sălăgeanu din Copăcel; Vlad din Glâmboca; d. inv. Ionescu și dna, din Patoș; Iosif E. Naghiu, prof. Blaj, patru Surori din Congregația dela Blaj, dș. Sidonia Pop, prof. la Lugoj și mama Dsale, dna Pop, văduva † Virgil Pop, canonic, ș. a.

Cuvântul ocazional, de aleasă învățătură duhovnicească, rostit de I. P. S. Valeriu, s'a înscris și el de neșters în inimile celor ce erau de față. (Nae Drumeșu).

Octava de rugăciuni pentru unirea bisericilor 18—25 Ianuarie.

Ca toți să fie una

de Alexandru Todea

Deși atâtea vijelii se ridică din toate părțile contra unirii națiunilor și a familiilor, deși atâția dușmani nu lucrează altceva decât să slăbească relațiile dintre membri aceleiași societăți, totuși în liniștea bisericuțelor, în liniștea meditațiilor evanghelice, în intimele vibrații ale celor mai delicate fibre ale sufletului omenesc [se mai aude un glas de încurajare, un glas de strângere a rândurilor, un glas de unire. E

Glasul lui Isus

„Și alte oi am, cari nu sunt din staulul acesta; și pe acelea mi-se cade a le aduce, și glasul meu vor auzi: și va fi o turmă și un păstor” (Ion 10, 16). Acesta e strigătul lui Hristos dela întrupare până la răstignire, dela înviere până la înălțare, dela înălțare până în zilele noastre, care va continua „până ce va pune pe toți vrășmașii săi sub picioarele sale... ca să fie Dumnezeu tot întru toate” (I Cor. 15, 25—28), realizându-i-se rugăciunea din poetica și tragica noapte de sfântă pomenire: „ca toți să fie una” (Ion 17, 21).

FOIȚA „UNIRII”

Contemplație

după Raoul Plus

...Știința ieslei și a crucii este ușor de învățat.

Dascălul e un copil delicat și fraged, plin de gingășie, cu mâinile întinse spre maica sa sfântă. E atâta farmec în el și atâta plăcere a-l privi... O, surâsul buzelor lui, privirea caldă a ochilor lui!..

Sau e omul matur — acelaș trup crescut —, plin de răni, cu mâinile întinse pe cruce, cu ochiul acoperit de pleoapa însângerată. Buzele rănilor se deschid să-și spună cuvântul, fără gingășie, dar tot atât de pătrunzător... O, cuvântul acestor buze sângerând, deschise pentru noi!..

Lecția e scurtă. Ori cine o poate învăța. Pentru mințile noastre rebele și fugare s-a redus la un singur cuvânt, cuvântul gingășiei și al jertfei, cuvântul buzelor de prunc și al buzelor de răni: *iubire!*

Pentru a asculta această lecție, nu-ți trebuie urechi.

Copilul nu știe să vorbească. El tace, cum tac cu toții cei din peșteră.

Răstignitul spune puține cuvinte, dar nu aceasta e lecția sa cea mai însemnată. Timpul celor trei ceasuri de crudă agonie le petrece mai mult tăcând. Cei din jurul crucii tac și ei, privesc și simt. Cât de adâncă e simțirea lor! Mai ales a aceleia care singură se găsea și 'n tăcerea răsăritului din peșteră, și 'n tăcerea apusului de pe Calvar: *Marja*.

Pentru a învăța această lecție nu trebuie decât să privești. Să privești ieslea și să privești crucea. Să privești pruncul și să privești muribundul, începutul și sfârșitul unei vieți, venirea și plecarea, nașterea și moartea.

Privind cu ochii lutului nostru vom vedea: o peșteră, o iesle, o mamă, un prunc... O cruce, un om sfârșit... Cu ochii credinței însă, în fundul ieslei mieilor vom găsi Mielul: *Iată mielul lui Dumnezeu!*... Mielul ce trebuia jertfit, fără frântură de oase, pentru mântuirea poporului.

Să cadă vălul! Ochiul minții străbată aparențele! Și 'n fața ieslei, înaintea pruncului; și 'n apropierea crucii, la picioarele răstignitului, ne vom pleca frunțile și vom pricepe lecția iubirii. Vom descoperi că singurul care ne-o putea învăța e acela ce s'a născut în peșteră și a murit pe cruce, acela cărui-a-i vom zice, atrași de puterea adevărului: *Domnul meu și Dumnezeuul meu!*

E. Popa

Amintiri din Seminar

Cu prilejul jubileului de 60 ani al păr. I. Agârbiceanu

Când am luat eu bacalaureatul — în 1903 — diezezi de Lugoj îi rămăsese un loc liber la Roma (locul regretatului Dr. A. Lupșa, și eram invitat să mă cer acolo. Eu știind care e deosebirea între sistemul roman de atunci și între facultățile din Europa centrală, m'am cerut la Budapesta.

Înarmat cu instrucțiile necesare, cerute printr'o scrisoare diezezanului mai bătrân dela Pesta — dl. Axente Țăran, azi profesor în retragere — în ziua de 3 Sept. dimineața 1903 m'am imbarcat la Vulcan în tren, ca a 2-a zi dimineața să ajung la Pesta. La Petroșeni unde așteptam 3 ore (era micșunat mersul trenurilor pe vremea aceea!), iată-l pe Sebastian Stanca, (azi consilier al eparhiei Cluj, refugiat), care — după teologia dela Sibiu făcea literele la Pesta. Îmi spune că la Simeria îi mai vine un coleg: Ion Lupăș dela Sălăște, dar nu a avut noroc.

În schimb, la Simeria se dă jos, din trenul de Teiuș, alt teolog, cunoscut lui Stanca dela Pesta: Ștefan Pop (azi director pensionar al liceului din Blaj), însoțit de un tânăr, care mergea și el pentru anul I ca și mine: Alexandru Rusu. De aci încolo am petrecut mai

Glasul Bisericii

e acelaș. Ea suferă cu Isus, se bucură cu El, trăind aceeaș viață suprafirească. Ca și păstorul ei suprem a alergat și aleargă după oile cele rătăcite. Și, știe un lucru: nimic nu contribuie mai mult la realizarea acestui ideal ca rugăciunea. De aceea la momentul cel mai solemn, după consacrare, când strana preamărește pe cea care a unit cerul cu pământul, preotul se roagă: „pe cei risipiți îi adună; pe cei rătăciți îi întoarce, și-i unește cu sfânta catolică și apostolică Biserica ta” (Lit. sf. Vasile). Iar Papa de neuitată amintire Pius XI, în a Sa enciclopică din 6 Ianuarie 1928 „*Mortalium animos*”, a arătat că toate eforturile oamenilor, de a pune la cale o unire după capriciile lor sunt inutile și că unica putere cu adevărat misterioasă de slăbire a pasiunilor cari împiedică unirea, e rugăciunea. Spre acest scop s'a instituit așa numita

Octavă de rugăciuni

adeacă opt zile de rugăciuni și de fapte bune, făcute cu intențiunea de convertire a tuturor sufletelor cari trăesc ca niște mlădițe separate de viță, ca niște oi în afară de staul, ca niște oi fără de păstor.

Originea

Interesant, că e anglicană. Și încă anglicană eclesiastică, legându-se de numele celor mai de seamă personalități ca M. Spencer, J. Jones și M. L. Wattson din Statele Unite, cari veșnic erau preocupați de unirea tuturor confesiunilor cu Sfântul Scaun. În 1908 au făcut propunerea ca aceste opt zile de rugăciuni să fie puse între 18 Ianuarie — Catedrala sf. Petru și 25 Ianuarie — Conversiunea sf. Pavel. Au primit și aprobarea lui Pius X în 1909. În anul următor — 1910 — Wattson se convertește la catolicism și Octava se răspândește ca un fulger printre toți catolicii din America. În 1916, Benedict XV îi mai dă o solemnă aprobare și o recomandă din tot sufletul. Dar nu trecuse încă oceanul. Ideea mai întâi a trecut și a prins în Olanda în 1922, apoi în Franța, Belgia și în celelalte centre catolice, prinzând teren, mai ales între tineri, și în România. Convertitul Wattson a stăruit

foarte mult și a obținut nu mai puțin de 900 de semnături dela Cardinali și episcopi ca oțava de rugăciuni să ia un caracter cu totul oficial și să devină o instituție a bisericii universale.

Momente și zile sfinte

petreceau în timpul octavei toți cari i-au înțeles rostul și importanța pentru acel dor sfânt „ca toți să fie una”. Așa cardinalii de renume mondial ca Farley, O'Connell, Gibbons, Falconio, Bourne, Dubois, Schulte, Nasali Rocca etc. Iar Pius XI celebra sf. Liturgie după intențiunea din ziua respectivă și era preocupat foarte mult de unirea tuturor credincioșilor în acelaș spirit de rugăciune. Pius XII pășește pe urmele înaintașului său.

Ce vom face noi?

I. Ne vom uni cu Biserica.
II. Vom oferi toate sacrificiile (studiile) din zilele acestea pentru realizarea scopului urmărit.
III. Vom celebra (asculta) zi de zi sf. Liturghie și ne vom cumineca în fiecare zi.
IV. Vom ierta toate ofensele, vom înlătura tot ceea ce ne desparte de cei din jurul nostru.

V. Vom recita zi de zi, cu o specială devoțiune rugăciunea:

„Adu-ți aminte, Doamne, de Biserica Ta și o scapă de tot răul și o fă desăvârșită în dragostea Ta; adună-o din cele patru vânturi și o sfințește, pentru împărăția Ta, pe care i-ai gătit-o. Că a ta este puterea și mărirea, în veci, Amin”.

VI. Vom urma zi de zi intențiunea pedagogiei divine:

1. În 18 Ianuarie: *Întoarcerea tuturor oilelor rătăcite la staulul lui Petru, pentru cari ne vom ruga așa:*

„Doamne Isuse Hristoase, care ai întemeiat o singură Biserică, fă ca dorința inimii Tale exprimată înaintea apostolilor prin cuvintele: „Și alte oi am, cari nu sunt din staulul acesta, și pe acelea mi-se cade a le aduce, și glasul meu vor auzi: și va fi o turmă și un păstor”, să se îplinească și astfel oilele rătăcite urmând pe sfântul Pavel pe calea Da-

mascului să intre în staulul lui Petru, ca să nu mai fie decât o singură turmă și un singur păstor.

2. În 19 Ianuarie: *Întoarcerea tuturor orientalilor la unitatea catolică* (ziua cea mai importantă pentru noi români):

„Doamne Isuse Hristoase, trimite Spiritul tău cel Sfânt și luminează mințile celor separați de Biserica ta: ca întru toate să urmeze învățăturile sfinților Ioan Gură de Aur și Vasile cel Mare apărătorii unității bisericești din întreaga lume; dar mai pe sus de toate, fă Doamne ca neamul nostru românesc, care unit luptă azi pentru Cruce și pentru Tine, să fie unit în Tine și să avem o singură Biserică românească și creștină, ca astfel după dorința ta să fii preamărit pe plaiurile noastre românești.

3. În 20 Ianuarie: *Întoarcerea tuturor anglicanilor la Biserica mamă catolică:*

„Doamne Isuse Hristoase, fă ca englezii cari au părăsit Biserica ta, să recunoască greșala în care au căzut și readucându-și aminte de binefacerile spirituale primite prin Papa Grigore cel Mare și neobositul apostol sf. Augustin, să se supună iarăși autorității Sfântului Scaun.

4. În 21 Ianuarie: *Convertirea luteranilor și a celorlalte secte protestante din Europa la supunere față de Scaunul apostolice al Romei:*

Doamne Isuse Hristoase, care prin rup-tura adusă de Luther ai suferit în trupul tău mistic, Biserica ta, fă ca prin învățăturile Sfinților Petru Canisiu, Francisc de Sales și Fedele de Sigmaringen cari au luptat împotriva ereziilor luterane, să se reîntoarcă la Biserica Ta romană și sfântă toți cari au căzut în mrejele acestor învățături greșite.

5. În 22 Ianuarie: *Întoarcerea tuturor protestanților din America la unitatea bisericească:*

Doamne Isuse Hristoase, care ai dispus ca deodată cu descoperirea continentului american Biserica ta să se întindă peste ape și lăcașuri de închinare să ți-se ridice pe pământul descoperit, dar apoi năvălind sectele cămașa ta a fost sfâșiată, fă să simți toți

ușor, lungă și plicticoasă călătorie la Buda-pesta: Ștefan și Stanea au început poveștile și glumele. Eu mă mai amestecam în conversație, mai întrebam câteceva; Rusu era foarte modest și tăcut.

Ajunși în Seminar, cei vechi cum se revăd, se îmbrățișează și se salută cu mare gălăjie; apoi îi prezintă pe cei noi, cari devin și mai sfioși între zidurile seculare. Dar când se revedea român cu român, era gălăjia și mai pronunțată; iar când era prezentat un tânăr român la unul dintre cei mai bătrâni, îl privea cu mult interes și pare că îi spunea: ce ești tu, am fost eu, ce sunt eu, vei fi tu. Era de datorica celor bătrâni, să vadă numai decât că tânărul respectiv ce om e, ce educație a primit? Dacă a venit dela școală ungurească, trebuie să-și completeze cunoștințele; dacă — cum se mai întâmpla cu unii din părțile ungurene — nici nu știe bine românește, trebuie luat și mai mult la mână, să nu vorbească decât românește. Se îngrijea de toate acestea tradiția susținută prin bătrâni: de a nu se împrietini cu ungurii, de a nu se înscrie la societatea literară maghiară, ci de a activa în cadrele societății literare române „Salba”, care funcționa clandestin, în orele rezervate pentru cant și rit; de a citi cu siguranță gazetele și revistele românești, cum și cărțile din bibliotecă. Așa se întâmpla, ca tineri crescuți la licee ungu-

rești, în spirit maghiar, se făceau la seminarul Central din Bpesta cei mai infocați naționaliști, — lucru ce îi durea mult pe Unguri și a fost de multe ori ventilat și în presa maghiară.

Peste tot, eu am avut norocul să-mi fac studiile la Pesta, când aceea a dat cel mai mare contingent de bărbați iluștri, neamului și Bisericii. Dau aici câteva nume, din epoca 1898-1908: V. Trajan Frențiu, Ion Bălan, Alex. Ciura, Oct. Prie, Ion Agârbiceanu, Vasile Moldovanu, Alex. Rusu, Zenovie Păclisanu, Alex. Borza, Ion Georgescu, Alex. Toplea, Ion Moldovanu, Dumitru Manu, Gh. Vidicanu, Cornel Sabo, Aug. Maghiar, ș. a.

Pe vremea aceea, erau români în anul IV: I. Agârbiceanu, Vasile Moldovan (fost prof. de Teol. la Gherla, decedat) și Axente Țăran. Agârbiceanu era înalt, subțirel, modest și tăcut. El era deja trecut peste începuturile unei activități literare, care îi va face mai târziu numele atât de iluștru; cu toate acestea, modestia l-a făcut să nu râvnească la presidenția societății noastre de lectură, ci fusese ales V. Moldovanu. Desigur, aceeaș modestie a fost cauza că Agârbiceanu nu s'a înscris la examene de doctorat, cu toate că avea nota pur eminent la studii.

În primele zile, după intrarea mea în Seminar, mă trezesc că vine la mine Agârbiceanu și-mi pune în mână o carte, scoasă

din bibliotecă: erau „Amintirile” lui Creangă — Citește-o, zice, ca să vezi o frumoasă limbă literară; după aceea îți voi da altele. Și așa, lui am să-i mulțumesc că am înțeles, cu un ceas mai curând, importanța lecturii, am început a citi, a-mi serie vocabular, a suplini ce-mi lipsea din liceu.

Noi, teologii români, ne întâlneam cu toții: la societatea literară, la orele de rit și cant, la plimbările din grădina de acasă și la cea dela marginea orașului.

Ca să încep cu aceasta din urmă: avea Seminarul o grădină mare, cândva la marginea orașului, dar atunci era deja în plin oraș (încă înainte de 1914 s'a desființat și s'au construit niște case de raport, cu o piață între ele); aci mergeam în zilele libere de toamnă și primăvară, la popici. Cari nu jucau popici, se plimbau liberi. La Români era tradiție, toamna, că noii veniți cumpărau, pe rând, struguri, și omoea întreaga nație.

La grădina de acasă, între Seminar și Universitate, cum se știe din „Legea Minții” a lui Agârbiceanu, era la mijloc un castan mare, sub el un rondou cu bănci; la acest loc i-se zicea „București”, și numai românii îl ocupau. Mult îi supăra pe unii unguri, dar erau și ei împăcați cu situația. „Valahii iarăși sunt în București”, își ziceau între ei. Se măgăsea câte un renegat, care să-i atace pe români. Așa când am fost eu în anul I, un

nevoia de a se uni cu Biserica ta pentru care ți-ai vărsat sângele tău preasfânt.

6. In 23 Ianuarie: Convertirea popoarelor slave la unitatea Bisericii: Doamne Isuse Hristoase, care prin apostolii tăi sfinții Metodie și Ciril ai adus popoarele slave la Biserica ta, dar vitregia vremurilor le-a rupt... iar azi în mare parte sângerează sub urgia Comunismului Satanic, rupt dela sânul ei, fă să se reîntoarcă cu toții la mireasa inimii tale și să asculte de glasul Vicarului Tău.

7. In 24 Ianuarie: Convertirea evreilor la Biserica catolică:

Doamne Isuse Hristoase, Dumnezeu și om, care ți-ai luat trup omenesc dintr'o Fecioară a poporului ales, apoi din același popor ți-ai ales 12 apostoli să predice evanghelia ta în toată lumea, fă ca și neamul care te-a persecutat și pentru care te-ai rugat părintelui ceresc: „iartă-le lor că nu știu ce fac“, să primească sfântul Spirit care să le lumineze mintea și să creadă că Mesia a venit, că ești Tu, și astfel să intre în trupul tău mistic, Biserica izvorită din sângele sfântului tău trup lovit și batjocorit de ei.

8. In 25 Ianuarie: Inceștinarea tuturor păgânilor și încorporarea lor în trupul mistic al lui Isus:

Doamne Isuse Hristoase păstorul suprem al Bisericii, care în ultima sară ai zis: „nu mă rog numai pentru aceștia, ci și pentru ceice vor crede prin cuvântul lor întru mine“; fă ca rugăciunea ta să se împlinească și astfel prin întrepunerea sf. Francisc Xaveriu și a sf. Teresa de Pruncul Isus, patronii misiunilor catolice, crucea ta să se înalțe pe pământuri păgâne necunoscute, unde muncesc neobosiți misionari pentru încorporarea tuturor păgânilor în trupul tău mistic.

* * *

Iar din când în când ne vom alimenta din însași rugăciunea lui Isus dela Ioan, 17: „Părinte, venit-a ceasul, preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să-te preamărească pe tine...“

Glas de frate înțelegător. Nu suntem noi săraci în frați de aceeași viță latină. Dar nu prea le suntem cunoscuți. Și cu atât mai

ucrainean (toți rutenii din Ungaria erau renegați!) cu numele Bakajsz, a trecut pe acolo și a scuiat spre București; am ajuns cu reclamația la rectorul, am fost înfățișat. Bătrânii aveau cuvântul în primul rând; și cum Agârbiceanu nu știa bine ungurește, îmi aduc aminte, cum rupea cuvântul „rongya-ember“, pe care ni-l aruncase nouă reclamatul.

La orele de cant și rit cânta fiecare cum știa (nu aveam profesor). Imi amintesc că în ora primă, ce frumos cânta Agârbiceanu „Doamne strigat-am“ pe glas 1. Eu nu mai auzisem până aci această cântare, nici la noi în sat, nici la orașele în cari am studiat.

Dar orele acestea, precum iarăș se știe, erau întrebunțate mai mult pentru ședințele societății literare. Aici iarăș mai mult tineretul se producea cu câte ceva; încolo cântam cu toții la „Deșteaptă-te Române“, de se cutremurau zidurile.

Gazetele și revistele, ce ne veneau, le primea Agârbiceanu, ca cel întâiu între bătrâni; apoi mergeau pe rând la ceilalți. Odată vine la mine: — Dta ești Onea? — Da, îi răspund cu sfială. — A apărut corespondența în „Unirea“. Incepusem de atunci a scrie la gazete; apăruse câte ceva și în „Gazeta

puțin înțelegi și prețuiri după cuviință. De aceea ne cade bine când înregistrăm și câte-un glas de frate care ne cunoaște și spune și altora convingerea sa. Cum e cazul cu d. Mario Valaperta, care a publicat de curând în ziarul *Regime Fascista* un înțelept și elogios articol despre „Poporul român și misiunea sa istorică“, scriind, între altele:

„Încă din timpul congresului dela Paris din 1856, românii au fost priviți ca un element de stabilitate și de ordine din Europa sud-orientală. Lupta lor împotriva invaziei ruse a devenit și mai prețioasă în clipa în care această expansiune a reînceput odată cu venirea la putere a regimului bolșevic.

Românii sunt cei care în 1917 dezarmează și alungă dincolo de Nistru soldații Rusiei revoluționare. Tot românii sunt apoi cei care, doi ani mai târziu, în 1919, în aceeași atitudine împotriva comunismului care începuse să se împrăstie în Ungaria odată cu regimul evreului Bela Kuhn, și care amenința ordinea și liniștea întregului continent european. Tot soldații români sunt apoi cei care, printre cei dintâi, au luat atitudine împotriva hoardelor lui Stalin, și care încă odată îndeplinesc cu curaj misiunea lor istorică atât de importantă.

Putem spune că poporul român s'a născut cu instinctul de a lupta împotriva a ceea ce vine din Orient. În virtutea acestui instinct firesc, poporul român răspunde totdeauna cu dărzenie la toate legile destinului său...“

Știri mărunte

Preasf. Vasile Aftenie la Lugoj. Venind dinspre Turnu-Severin, Preasf. V. Aftenie al Bucureștilor s'a oprit de Anul Nou la Lugoj, unde a slujit în Catedrală și a predicat. La sf. liturghie arhierescă au fost de față binișor peste o mie de credincioși și, cum s'a nimerit ca Anul Nou să fie în prima Vinere a lunii, s'a și cuminecat foarte multă lume. Amintirea acestei zile, ca și a celei ce i-a urmat cu recepția dela episcopie și cu vizita P. S. Sale pe la spitalul cu răniții pentru cari a avut cuvinte de mângâiere și daruri în iconițe sfinte, va rămânea de neuitat. (ps.)

Pentru Palatul Invalizilor. Particulari cu dare de mână, și oameni mai săracuți, bănci și fe-

Trans., cu această iscălitură, dar când a apărut în „Unirea“ corespondența din Pesta, m'a prins.

În pauză ne întâlneam și pe coridoarele facultății. Odată aud răsete între români. Apăruse în „Drapelul“ foiletonul lui Agârbiceanu (și el scria pseudonim) intitulat „Crâncăn“. Un coleg din cursul III Ion Șanta, azi prof. pensionar la Dej, părea a fi eroul povestirii. Altădată a apărut foiletonul „Ion Traistă“, în care s'a crezut măscărit un coleg din cursul II, azi prof. pensionar la Sibiu, Ion Isaicu. Nu știu la care dintre ei se gândește Agârbiceanu în Amintirile lui (Convorbiri Literare), spunând că a voit să-l bată.

Repede a trecut anul și Agârbiceanu ne-a părăsit. Anul următor nu mai era între noi decât imaginea lui. Dar ca să ne dovedească reciprocitatea, ne-a trimis o scrisoare, în care toți defilam înaintea lui. Era pedagog la Internatul Vancean. De acolo nu peste mult, a luat drumul Munților Apuseni, începând apostolatul la sate; în aceeași vreme dedicându-se tot mai mult activității literare, care i-a asigurat numele în Istoria neamului!

Dr. Nicolae Brînzeu

de fel de întreprinderi și asociații, continuă să contribuie cu obolul lor la înfăptuirea gândului mare și lămurat, care este clădirea unui Palat al Invalizilor în Capitala Țării. Când scriem aceste știri, subscripția națională pentru palatul pomenit arată un total de 283.503,708 Lei. Și e sigur că daniiile marinimoase în scopul menționat vor fi tot mai multe, dat fiind scopul de înaltă justiție socială și de morală publică pe care-l slujesc.

Cincizeci de ani de viață misionară. În 18 Octombrie trecut s'a împlinit o jumătate de veac de când a sosit Msgr. Steinmetz — atunci simplu preot — ca misionar în îndepărtatul Dahomey, ieșit din Institutul pentru Misiunile Africane din Lyon. În 1960 a fost consacrat episcop, și ca atare a activat tot în Dahomey ca arhieru-misionar până în 1934, când s'a retras de pe scaunul vlădicesc, făcând loc altuia mai destoinic decât el ajuns la bătrânețe. Nu s'a reîntors însă în Alsacia nașterii sale, ci a rămas și pe mai departe pe plaiurile apostolice sale pilduitoare, așteptând aci să dea față cu majestatea sa Moartea. Împlinirea alor 50 de ani de misionarism al Msgr. Steinmetz a fost prăznuită cu toată pietatea.

Locale. După sf. liturghie arhierescă din luminata zi a Botezului Domnului, I. P. S. Valeriu Traian, în sobor de preoți, între cari în afară de membrii V. Capitulului, erau și p. Iuliu Busoiu, protopop, cu p. Vasile Cristea, preot II la Blaj, a făcut *sfântirea cea mare a apei* pe podul Târnavei, fiind de față multă lume credincioasă, deși crivățul ce sufla fără milă făcea vremea extrem de neprietnică.

State Unite Africane? După cum e informată agenția Stefani, reprezentantul Uniunii Sud Africane ar fi cerut guvernului din Washington să se constituie, sub egida președintelui Roosevelt, Statele Unite ale Africii. Această nouă formație ar cuprinde toate coloniile engleze din Africa, precum și coloniile ce au fost răpitate Franței.

Nemții sprijinesc talentele. Statul german — așa scrie *Curierul Germano-Român* (1 Dec. 1942) — a plătit anul acesta burse la 625.000 de copii, cu scopul de a sprijini familiile sănătoase și cu copii numeroși și capabili de dezvoltare. Aceste ajutoare se dau pentru toate categoriile de școli. Paralel cu aceste măsuri, în prevederile cărora intră și copiii femeilor fără bărbat, s'au introdus în toată Germania *lagăre de selecționare*, unde copiii sunt examinați de o serie întreagă de specialiști (profesori, medici, psihologi) cari aleg în chip deosebit pe cei talentați și chemați să deie în viitor elitele națiunii.

Spre știre. *Crucea Roșie*, filiala Blaj, anunță *adunarea generală* ce se va ține în ziua de 17 Ianuarie 1943, în sala de ședințe a prefecturii. — *Presidenta.*

† **Zoe Mezei-Câmpeanu**, sora dlui Dr. Iuliu Mezei-Câmpeanu, s'a stins din viață în Turda, la 1 Ianuarie 1943. — *Facă-i Domnul parte cu dreptii săi!*

FRIDERIC HÖNIG ARAD STRADA BARIȚIU 10-21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată. Rechizite și s'au de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

Fondată
la anul 1840

